

Kommunfullmäktige

Nr 89. Interpellation av Jonas Segersam om ensamkommande barn (KSN-2016-0990)

Efter förra årets flyktingtillströmning till Sverige uppstod en stor oreda i att hitta boende och gode män för ensamkommande flyktingbarn/ungdomar. Det är en utsatt grupp, och för att få en lyckad integration om uppehållstillstånd så småningom beviljas, är det avgörande att man gör rätt från början.

Migrationsverket placerar ungdomar i olika kommuner i landet, men det är inte ovanligt att de kommunerna i sin tur placerar dem här i Uppsala på grund av exempelvis bostadsbrist. Det försvårar både för "hemkommunernas" möjlighet att följa upp placeringarna och för Uppsala att kunna känna till och stödja de som vistas här på bästa sätt.

Vi anser att man om möjligt bör prioritera placeringar i familjehem för att få en starkare anknytning till det svenska samhället och kulturen, än genom institutionsplaceringar i form av HVB (Hem för vård och boende) och stödboenden. Uppsala kommun bör agera aktivt för, i de fall det är lämpligt, att ansvaret för de ungdomar som uppehåller sig här överförs till just Uppsala kommun. På samma sätt bör ansvaret för ungdomar tilldelade Uppsala kommun men som placerats i andra kommuner överföras till dem.

Självklart måste vi verka för ett kostnadseffektivt och gott omhändertagande av ensamkommande flyktingbarn / ungdomar, därav är det positivt med nya regler runt stödboenden som alternativ till HVB, och möjlighet till placering i ordinarie familjehem som alternativ till konsulentstödda familjehem. Samtidigt måste vi också se problematiken ur den enskilde personens perspektiv och utgå från behovet av kontinuitet och långsiktighet som en förutsättning för en god integration.

Jag vill fråga kommunstyrelsens ordförande, kommunalrådet Marlene Burwick (S):

Kan du tänka dig att verka för att Uppsala kommun aktivt arbetar för att de ungdomar som befinner sig i Uppsala, och har en ordnad situation när det gäller boende och skola, även överförs så att Uppsala får huvudansvaret och kan förbättra samordningen framöver?

Är du beredd att verka för att rutinerna på nationell nivå förbättras så att dels kommuners möjligheter till placeringar hos andra kommuner begränsas, och dels samordningen kommuner emellan blir bättre?

Jonas Segersam (KD)
Kommunalråd

Svar på interpellation om ensamkommande barn

Jonas Segersam, kommunalråd (KD), ställer i en interpellation frågor om kommunens arbete med ensamkommande barn.

- Kan du tänka dig att verka för att Uppsala kommun aktivt arbetar för att de ungdomar som befinner sig i Uppsala, och har en ordnad situation när det gäller boende och skola, även överförs så att Uppsala får huvudansvaret och kan förbättra samordningen framöver
- Är du beredd att verka för att rutinerna på nationell nivå förbättras så att dels kommuners möjligheter till placeringar hos andra kommuner begränsas, och dels samordningen kommuner emellan blir bättre.

Bakgrund

Per den 1 maj är 1178 asylsökande ensamkommande barn placerade i Uppsala kommun varav 389 är socialnämndens ansvar. För de övriga 789 är det den placerande kommunen (den som fått anvisningen från Migrationsverket) som är bosättningskommun och enligt socialtjänstlagen den kommun som ansvar för stöd- och hjälpinsatser, vilket innebär ansvar för att utreda behovet av, besluta om, verkställa och finansiera de stöd- och hjälpinsatser som den enskilde behöver. Dock kvarstår grundprincipen om vistelsekommunens yttersta ansvar som innebär att den enskilde alltid ska kunna garanteras omedelbar hjälp oavsett i vilken kommun han eller hon befinner sig när behovet av hjälp inträder (2 a kap. 1 § SoL).

Uppsala kommun ansvarar även för att förordna god man och skolgång för alla ensamkommande barn och unga som vistas i kommunen.

Inklusive asylsökande ensamkommande barn och ensamkommande barn och ungdomar med permanent uppehållstillstånd så har Uppsala socialnämnd ansvar över 671 ärenden varav 290 bor på HVB och 381 bor i jour- och familjehemsplaceringar.

Överflyttning av ärenden

2011 gjordes ändringar i socialtjänstlagen där andra kapitlet förtydligar ansvarsfördelningen mellan kommuner och bland annat förtydligas vad som gäller kring överflyttning av ärenden. I 2 a kap. 10 § SoL regleras att kommunerna har en möjlighet att överföra ärenden mellan sig. Ett ärende ska flyttas över om den som berörs av ärendet har starkast anknytning till den andra kommunen och det med hänsyn till den enskildes önskemål och omständigheter i övrigt framstår som lämpligt.

För att förenkla och påskynda överflyttningsprocessen infördes en regel att en kommuns begäran hos en annan kommun om överflyttning av ett ärende ska vara skriftlig. Den svarande kommunen ska utan dröjsmål meddela sin inställning skriftligen.

Om kommunen inte har svarat inom en månad eller om berörda kommuner inte är överens får kommunen som begärt överflyttning av ärendet ansöka om detta hos Inspektionen för vård och omsorg (2 a kap. 11 § SoL). IVO ska då fatta beslut så snart som möjligt, dock senast inom tre månader. IVO:s beslut kan sedan överklagas till Förvaltningsrätten i Karlstad.

I propositionen understryker regeringen vikten av att ensamkommande barn behandlas på samma sätt som andra barn som är i behov av stöd och hjälp. Överflyttning av ärenden som rör dessa barn ska därför göras utifrån samma principer som rör andra barn (Prop. 2010/11:49, s. 76-77).

Uppsala kommun har haft ärenden i förvaltningsrätten där anvisningskommunen begärt att Uppsala kommun ska ta över ansvaret för ensamkommande barn som är placerade i kommunen. I samtliga ärenden har förvaltningsrätten fastslagit att placeringskommunens ansvar kvarstår och ärendena har inte flyttats över till vistelsekommunen.

Enligt IVO är dock lagen inte applicerbar på det omvända förhållandet, att vistelsekommun ansöker om överflytt av ärenden från bosättningskommun (anvisningskommun för ensamkommande barn) och det är tveksamt att IVO skulle ta upp ärendet. Det har dock inte prövats.

Något formellt hinder för att vistelsekommunen ska begära överflyttning av ärenden finns inte, men det krävs att bosättningskommun och vistelsekommunen kommer överens.

Ersättning och anvisning

En överflytt av ett ärende från en annan kommun kan inte räknas in i kommunens anvisningsandel¹ men kommer att räknas in i antal ensamkommande barn i kommunen när nya andelar tas fram. Påverkan kommer vara marginell då andelen till största del beräknas utifrån befolkningsmängd.

Kommunen har samma möjligheter att erhålla statsbidrag för en placering vars ärende har flyttats över från en annan kommun som för ett ensamkommande barn som har anvisats till kommunen från Migrationsverket.

Resurser och avtal

Att överföra alla 789 ärenden som andra kommuner har placerat i kommunen skulle, beräknat på 25-30 ärenden per handläggare, kräva en resursförstärkning om 25-30 nya socialsekreterare, 2-3 enhetschefer och nya lokaler.

¹ Den nya anvisningsmodellen sedan 1 april 2016 för ensamkommande barn innebär att varje kommun tilldelas en viss andel av alla ensamkommande barn som söker asyl i Sverige. Andelen är uträknad utifrån kommunens folkmängd, mottagande av nyanlända, mottagande av ensamkommande barn och antalet dygn i Migrationsverkets mottagningssystem inom kommunens gränser under föregående kalenderår.

I samband med en överflytt av ett ärende flyttas inte avtalet med leverantören över per automatik utan en direktupphandling behöver göras och ett nytt avtal tecknas mellan leverantören och den nya placeringskommunen. Här kan det uppstå komplikationer om leverantören inte har avtal med kommunen, är det en familjehemsplacering så kan ett alternativ vara att utreda om familjen kan bli ett familjehem i kommunens regi men det kan vara svårt att byta leverantör av såväl etiska som behandlingsmässiga skäl.

Byte av ärenden

Kommunen har för närvarande ca 110 ensamkommande barn som är placerade i andra kommuner. Om kommunerna kan komma överens är det möjligt att byta ärenden sinsemellan. Frågor som kan göra det svårt för att komma överens är t.ex. skillnader i dygnskostnad och hur stort behov den enskilde har.

En annan utmaning är hitta kommuner vars placeringar matchar. Det finns inget enkelt sökbart sätt att veta vilka kommuner som har placeringar i kommunen, troligen kommer det krävas att kommunen ringer varje kommun där vi har gjort placeringar och frågar om de har placeringar i Uppsala som de kan tänka sig byta.

Skulle det i stor skala genomföras byten av ärenden mellan kommuner ska det göras med hänsyn till barnets bästa och det får inte upplevas som att de ensamkommande barnen blir en handelsvara som kommunerna köpslår om.

Översyn av mottagningssystemet

På nationell nivå driver Sveriges kommuner och landsting, SKL att mottagningssystemet måste vara långsiktigt hållbart och flexibelt för att möta variationer i hur många barn som kommer till Sverige. För att åstadkomma detta krävs en översyn av hur mottagandet av ensamkommande barn bäst ska organiseras och hur ansvaret ska fördelas mellan staten och kommunerna.

Marlene Burwick

Kommunstyrelsens ordförande (S)